

УДК 331.5

ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ COVID-19 НА ПОКАЗНИКИ РОБОЧОГО ЧАСУ ТА ДОХОДІВ ПРАЦІВНИКІВ

Завидівська Ольга Ігорівна, д.пед.н., к.е.н., доцент,

Гуль Іван Григорович, к.е.н., доцент

Львівський державний університет фізичної культури

імені Івана Боберського (Україна)

Zavydivska Olga, Sc.D. in Pedagogy, Ph.D. in Economics, Associate Professor,
zoiggg@gmail.com

Hul Ivan, Ph.D. in Economics, Associate Professor,
Lviv State University of Physical Culture named after Ivan Boberskyi (Ukraine),
gul_ivan@ukr.net

Анотація. Розглянуто вплив пандемії COVID-19 на міжнародний ринок праці в аспекті аналізу показників робочого часу та доходів працівників.

Ключові слова. Міжнародний ринок праці, робочий час, доходи, працівники, коронавірус, МОП.

Пандемія COVID-19, яка за два з половиною місяці практично поширилася на усі континенти і зачепила 80% країн світу – це перевірка людства на здатність протидіяти загальноцивілізаційним загрозам, організуватися для вирішення нагальних проблем і робити правильні висновки.

Спад світового економічного розвитку під впливом пандемії коронавірусу особливо негативно відобразився на розвитку міжнародного ринку праці. І це не дивно, адже пандемія COVID-19 у першу чергу впливає на здоров'я, а значить і життя людей: його якість, уклад, тривалість тощо. Для забезпечення належної якості власного життя людина повинна працювати. Виходячи з цього, окремої актуальності набуває аналіз впливу пандемії COVID-19 на показники робочого часу та доходів працівників.

Впровадження заходів щодо стримування поширення коронавірусу, поєднаних з швидким погіршенням економічних умов, призвели до негайних і масових втрат у робочому часі працівників (табл. 1).

Статистичні дані МОП свідчать про те, що працівники у країнах, що розвиваються, особливо з неформальною зайнятістю, постраждали від скорочення робочих годин в більшій мірі, ніж у минулі кризи. У цих країнах ще до введення карантинних заходів були більш обмежені можливості для дистанційної роботи та спостерігалась більша вразливість працівників, зайнятих в неформальному секторі економіки.

За оцінками МОП, протягом I кварталу 2020 року, робочий час працівників скоротився на 5,4% в порівнянні з IV кварталом 2019 року, а це приблизно 155 млн. штатних робочих місць. Враховуючи попереднє поширення вірусу в Китаї та інших країнах Азії та Тихого океану, які найпершими впровадили суворі карантинні заходи ще на початку січня 2020 року, не дивно, що на цей регіон припало приблизно 80% глобального скорочення робочого часу впродовж I кварталу 2020 року.

У II кварталі 2020 року спостерігалось скорочення світового робочого часу на 14% що еквівалентно 400 млн. штатних робочих місць. Країни з рівнем доходу нижче середнього постраждали найбільше, переживаючи спад у скороченні робо-

чого часу працівників у 16,1%. Більш конкретно, скорочення робочого часу працівників у світі та за регіонами і субрегіонами у I та II кварталах 2020 року подано у табл. 2.

Таблиця 1. – Скорочення робочого часу працівників на міжнародному ринку праці з розподілом за групами країн та регіонами впродовж першої половини 2020 року*

	I квартал 2020 року, %	II квартал 2020 року, %
Міжнародний ринок праці	5,4%	14,0%
Країни з низьким рівнем доходу	2,4%	11,1%
Країни з рівнем доходу нижче середнього	3,0%	16,1%
Країни з рівнем доходу вище середнього	9,3%	12,6%
Країни з високим рівнем доходів	2,5%	13,9%
<i>Країни Африканського континенту</i>	<i>2,4%</i>	<i>12,1%</i>
<i>Країни Американського континенту</i>	<i>3,0%</i>	<i>18,3%</i>
<i>Арабські країни</i>	<i>3,1%</i>	<i>13,2%</i>
<i>Країни Азії та Тихого Океану</i>	<i>7,1%</i>	<i>13,5%</i>
<i>Країни Європи та Центральної Азії</i>	<i>3,4%</i>	<i>13,9%</i>

*Складено на основі даних джерела [1].

Так, субрегіон Східної Азії зазнав скорочення робочого часу на 11,6%, або 95 млн. робочих місць, еквівалентні повним робочим дням, у I кварталі 2020 року.

В Європі та Середній Азії скорочення робочого часу у I кварталі 2020 року склали 3,4% (зокрема, у Південній Європі – 5,3% та Західній Європі – 4%) або 11 млн. робочих місць на повний робочий день.

Близько 11 млн. робочих місць на повний робочий день були втрачені на Американському континенті протягом I кварталу 2020 року. Найбільший вплив відчували в Південній Америці, де робочий час скоротився на 4,8% в порівнянні з IV кварталом 2019 року. В Африканських країнах збитки від втрати робочого часу оцінюються у 2,4%, або 9 млн. робочих місць на повний робочий день.

Країни Американського континенту скоротили робочий час працівників на 18,3% або 70 млн. робочих місць на повний робочий день у II кварталі 2020 року. У межах цього регіону, як і серед усіх регіонів і субрегіонів світу, Південна Америка має найбільшу втрату робочого часу працівників години у II кварталі 2020 року – 20,6%. Втрати робочого часу працівників для Центральної Америки та Північної Америки оцінюються в 19,2% і 15,3% відповідно.

Години роботи в Європі та Центральній Азії у II кварталі 2020 року зменшились на 13,9%, або 45 млн. робочих місць на повний робочий день. Найбільше скорочення робочого часу у цьому регіоні спостерігалось у Південній Європі (18,0%), далі йдуть: Північна Європа (15,3%), Західна Європа (14,3%), Центральна та Західна Азія (13,6%) та Східна Європа (11,6%).

В Азії та Тихоокеанському регіоні загальна втрата робочих годин у II кварталі 2020 року оцінюється у 13,5%, або 235 млн. робочих місць на повний робочий день.

Серед субрегіонів найбільше скорочення в робочому часі відбулося в Південній Азії (17,9%), за якою йдуть Південно-Східна Азія та Тихий океан (12,6%) та Східна Азія (10,4%).

Таблиця 2. – Скорочення робочого часу працівників на міжнародному ринку праці з розподілом за регіонами і субрегіонами в першій половині 2020 року*

Регіон	I квартал 2020 року			II квартал 2020 року		
	Еквівалентне число лоштанної роботи (повна зайнятість) (40 год./тижд.)	Еквівалентне число штатної роботи (повна зайнятість) (48 год./тижд.)	% втраченого робочого часу	Еквівалентне число лоштанної роботи (повна зайнятість) (40 год./тижд.)	Еквівалентне число штатної роботи (повна зайнятість) (48 год./тижд.)	% втраченого робочого часу
Міжнародний ринок праці	185	155	5.4	480	400	14.0
Африканський континент	11	9	2.4	55	45	12.1
<i>Північна Африка</i>	2	2	2.5	11	9	15.5
<i>Суб-Сахарська Африка</i>	9	7	2.4	43	35	11.4
Центральна Африка	1	1	2.3	7	6	11.9
Східна Африка	4	3	2.4	18	15	10.9
Південна Африка	0	0	1.6	3	2	12.2
Західна Африка	3	3	2.5	15	13	11.6
Американський континент	13	11	3.0	80	70	18.3
<i>Латинська Америка та Кариби</i>	10	9	3.6	55	47	20.0
Центральна Америка	1	1	1.1	16	13	19.2
Південна Америка	9	7	4.8	38	32	20.6
<i>Північна Америка</i>	3	2	1.8	25	21	15.3
Арабські країни	2	2	3.1	10	8	13.2
Країни Азії та Тихоокеанського регіону	150	125	7.1	280	235	13.5
<i>Східна Азія</i>	115	95	11.6	100	85	10.4
<i>Південно-Східна Азія та Тихий океан</i>	7	6	2.1	44	37	12.6
Південно-Східна Азія	7	6	2.1	42	35	12.7
Південна Азія	26	21	3.4	135	110	17.9
Країни Європи та Центральної Азії	13	11	3.4	55	45	13.9
<i>Північна, Південна та Західна Європа</i>	8	6	4.2	29	24	15.7
Північна Європа	1	1	3.1	7	6	15.3
Південна Європа	3	3	5.3	10	9	18.0
Західна Європа	3	3	4.0	12	10	14.3
<i>Східна Європа</i>	3	3	2.6	15	12	11.6
<i>Центральна та Західна Азія</i>	2	2	2.7	10	8	13.6

*Складено на основі даних джерела [1].

Час роботи у II кварталі 2020 року в арабських державах зменшився на 13,2%, або 8 млн. робочих місць на повний робочий день. В Африці загальна втрата робочих годин в II кварталі 2020 року оцінюється в 12,1%, або 45 млн. робочих місць на повний робочий день. Що стосується субрегіонів, то найгостріше скорочення робочого часу спостерігалось у Північній Африці (15,5%), за якою слідує Південна Африка (12,2%), Центральна Африка (11,9%), Західна Африка (11,6%) та Східна Африка (10,9%).

Втрати та скорочення робочого часу призводять до значних втрат доходів працівників у всьому світі. За оцінками МОП, світовий дохід працівників (який включає заробітну плату для найманих працівників та частину доходу для самозайнятих) зменшився на 10,7% протягом перших трьох кварталів 2020 року порівняно з відповідним періодом 2019 року (рис. 1).

Рисунок 2. – Частка втраченого трудового доходу на міжнародному ринку праці з розподілом за групами країн та регіонами впродовж I – III кварталів 2020 року, %*

*Складено на основі даних джерела [2].

Так, в країнах з низьким рівнем доходу, втрата трудових доходів досягає 10,1%; в країнах з рівнем доходу вище середнього – 11,4%; у країнах з рівнем доходу нижче середнього – 15,1%. Натомість дохід працівників в країнах з високим рівнем доходу скоротився на 9%.

По географічних регіонах, скорочення трудових доходів найбільше відчували працівники на Американському (12,1%) та Африканському континентах (10,7%). Загалом, глобальні втрати трудових доходів протягом I – III кварталів 2020 року становлять 3,5 трлн. дол. США (за ринковими курсами 2019 року), що еквівалентно 5,5% світового ВВП у порівнянні з I – III кварталом 2019 р. [2].

Враховуючи усе вище викладене, приходимо до висновку, що тенденції скорочення робочого часу та доходів працівників матимуть місце на міжнародному ринку праці й далі, у найближчі роки. А тому перспективним напрямом врегулювання означених негативних тенденцій вважаємо повноцінне узаконення усіх аспектів дистанційної зайнятості, яка на сьогодні широко поширена у світі, однак не у всіх країнах законодавчо закріплена.

Список використаних джерел

1. ILO Monitor: COVID-19 and the world of work. Fourth edition. Updated estimates and analysis. 2020. 24 p. URL : <https://www.ilo.org/global/lang--en/index.htm> (дата звернення: 15.08.2021).
2. ILO Monitor: COVID-19 and the world of work. Sixth edition. Updated estimates and analysis. 2020. 25 p. URL : <https://www.ilo.org/global/lang--en/index.htm> (дата звернення: 15.08.2021).